

SZÉKESFEJÉRVÁR

TÁRSADALMI HETILAP.

A városi és megyei hatóság, gazdasági-egylet, tanítók és községi jegyzők egyletének közlönye.

Megjelen hetenkint kétszer szerdán és szombaton.

A lap ára

házhöz hordással vagy postán küldve:

Egy évre	8 frt. — kr.
Fél évre	4 frt. — kr.
Negyed évre	2 frt. — kr.

Bérmertelen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Hirdetmény a bélyegdíjon felül, minden négy hasábos petitsor: Megrendelőinktől 4 — nem megrendelőinktől 6 kr-ért igrtattatik be.

Lapunk számára hirdetések felveznek **Budapestben:** Hasenstein és Vogler, Lang L. és társa, Weisz Móríc. **Bécsben:** Ooppelik L. és Mosse Rudolf. Hrdlicka Vincze.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Székesfejervár” szerkesztőségének (Vörösmarty-tér 6-ik sz.) címzendők; — a lap ára, hirdetmények és a hirdetményi díjak **Klökner Péter** kiadó könyvkereskedésében vétetnek fel. — Nyilttérben megjelenő közlemények után négy hasábos petitsorért 10 kr. úzetendő.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

A párviadal.

Mint minden divateszmének, úgy a párviadalnak is megvan a maga története; s ép azért, ha ezt ismerni akarjuk, szükség, hogy előbb vizsgáljuk meg azon divateszmét, mely a középkorban ordalia név alatt vala ismeretes, melynek egyik nemeként szerepelt a párviadal is.

A hajdani és mostani idők pogány vallásainak egyik uralkodó fő jelleme és alapelve az, hogy az istenség, mind a természet tüneményeivel, mind az emberi élet ügyeivel és eseményeivel, közvetlen és tapasztalható tényező egybekötetésben van. Ezen hitnél fogva, midőn valamely kérdés alatti dolog s különösen valamely büntény a pogány népek előtt homályban volt, és azt az emberi szemtanúság, eskü, okmányok vagy más bizonyítékok ki nem derítették: gyakran oly cselekvényeket tettek elő kísérletül a gyanú alatt álló egyénre nézve, melyek a természet törvényei szerint arra nézve legtöbbször tetemes sérülést, életveszélyt, sőt halált szültek, de a melyektől őt a mindentudó és igazságot szerető isten, csodatevő befolyásánál fogva a néphit szerint bizonyonyal meg fogja szabadítani, ha ártatlan. Ezen hit szerint tehát az istenség egyenesen fel volt hívva s mintegy kényszerítve arra, hogy kétes esetekben csodatétel által mutassa meg ítéletét; minélfogva az ebbeli kísérletek eredményét istenítéletének elkorcosult latin szóval pedig ordaliának nevezték, mely utóbbi nevezet az angolszász ordal vagy ösfelnemet urteili szóból vette eredetét. (Lásd Révész Imre jeles közleményét Új Magyar Múzeum 1858. I. 427. l.)

Az ordalia vagy istenítélet eszmély-

nek ősforrása — a történeti nyomozások szerint — úgy látszik India volt, honnan átszivárgott Egyiptomba, hol azután az itt 430 évig lakó zsidókra is könnyen átragadhatott; minek igazolására elég ha utalunk Mózes IV. k. V. r. 12—31. verseire. De elterjedt ez Európában is; mert mind a görög, mind a rómaiaknál már az or alia nyomait föllelhetjük. (Lásd Sophokles Antigone című szomorujátékát, azután Virgil Aeneisnek 11. könyvét stb.); de legnagyobb mérvben divatozott ez a germán népeknél. (Lásd Tacitus De moribus Germaniae írott művét), kiktől azután a kereszténység örökölte.

Az ordaliának vagy istenítéletnek, a mint ez különböző népeknél kifejlődött és divatozott, többféle nemei voltak. Ilyenek voltak ugyanis 1) a tűzpróbák, melyeknek két neme volt, t. i. a tüzesevas és tüzese szántóvas próbája; 2) a vízpróbák, melyeknek ismét két neme volt, u. m. a forró- és hideg-víz próbája; a sorsvetés; 4) a szentelt-falat próbája; 5) a szent vacsora próbája; 6) a holt-test, vagy gyászpad próbája; 7) a párviadal; 8) a boszorkány mérleg stb.

Hogy az ordaliának ezen előszámlált nemei mily nagy mértékben divatoztak a kereszténységnek, különösen a németeknél, azokról a német irodalom elég bizonyosságot tesz; de hogy a németektől az ordalia nemei közül, mi magyarok is igen sokat átvettünk: tanúsítják ezeket azon számos végzések és törvények, melyek régi királyaink alatt hoztak. (Lásd László kir. I. k. 28. f. és III. k. I. f.; Kálmán kir. I. k. 22., 76., 83. f.; Mátyás kir. VI. V. 18. t. cz. és II. Ulászló I. V. 37. törv. cikkét stb.);

de még világosabban kiténti ezeket azon könyv, mely a tatár dúlás után a nagyvárad sekrestyében találtatott, melynek címe ez: Ritus explorandae veritatis, per judicium ferri candentis etc. Ez a könyv kinyomatott 1550-ben Kolozsvárott; Bél Mátyás által pedig újabb kiadott 1740-ben oly formán, hogy hozzátoldatott azon művéhez, melynek címe ez: Apparatus Historiam Hungariae. Az említett könyvben 1214-től fogva 1235-ig, és így 21 esztendő alatt 400 példái vannak a tüzese vas által való próbának feljegyzve, melynek legfőbb helye úgy látszik a nagyvárad i káptalan volt; de más helyeken is gyakorolták azt, mint Pozsonyban, Nyitrán, Aradon. (Lásd Budai Ezsaiás Magyarország Historiája I. k. 162. l. és Broughon Historiái Lexicon III. D. 372. lapját.)

A nagyvárad regestrum és a fentebb jelzett királyi végzések és országos törvények szerint különben világos, hogy nálunk az ordalia nemei közül három divatozott leginkább, u. m. a forróvíz, a tüzesevas és párviadal próbája; de ezekhez számíthatjuk még a boszorkányok mérlegelését és égetését is, melyek, dacára Kálmán kir. bölcs végzésének, szinte fentartották magukat a legújabb korig. Ezen babonás szokás szomorú példáit igazolják azon jegyzőkönyvi töredékek is, melyek egy némely városaink levéltárában fenmaradtak. Így például Nagy-Kőrös városában — Rádai András Pest-Pilis-Solt vármegyének viczeispánya helybehagyásával — 1654. július 29-én két asszony azért égettetik meg, mert azzal vádoltattak, hogy ők leánygyermeküket fukká változtatják (lásd Szilády Áron és Szilágyi Sándor Tö-

rök-magyar-kori Történelmi emlékek I kötet. 196 és 199 lapjait); Szegeden pedig még 1728. július 22-én is 13 egyént, köztük volt bírójukat, azért égetnek meg, mert ők a boszorkányok czimboráskodásával vádoltattak. (Lásd: ifj. Palugyai Imre Szabad kir. városok leírása II. k. 194—211 lapjait.)

Azonban nagyon eltérnek kiténtett tárgyamtól, ha az ordalia mind egyik neméről csak futólagos megjegyzést is kellene tennem; azért bocsásson meg t. cz. olvasó, ha én ez alkalommal csak a párviadalról szólok, és pedig annyival inkább, mert ép ez is, mint az ordaliának egyik neme, hosszú időn át divatozott a magyaroknál is, sőt az ordalia nymbusa letüntével, mint modern szokás — tájadalom — még maig is divatozik nálunk!

Lássuk azért előbb az ordaliái, azután az ugynevezett modern párviadalt.

Borosnyán Sándor.

(Folytatása következik.)

A cigányokról.

— Liszt, Post, Borrow, Grellmann nyomán. —

IX.

1772-ben élt egy nő, ki szintén nagy hírnevet szerzett magának a hegedűn tanúsított virtuozitása által; neve: Czinka Panna. Még nagyon fiatal korában kezdett e hangszeren igen jelesen játszani s 14 éves korában egy cigányhoz ment férjhez, ki úgy mint két testvére, hasonlólag zenész volt, mi azonnal képesíté őt, hogy egy kis zenekart állítson össze, mely csakhamar nagy híre kapott. Czinka Panna kissé ferde testalkattal bírt, de igen kellemes arccsal, s úgy rendes magaviselete, tisztasága és csinosága, mint telepedési hajlama által tünt

SZÉPIRODALMI CSARNOK.

Katángkórók.

I.

Én vagyok az Átlász, a ki egy Világot hordoz vállain...
Fejemet föl nem emelhetem,
Se le nem sujt a néma kín.

Úgy únom e tragoediát én!
Sok szörnyű vér... kevés sugár...
Hiszen ugyis lesz, a ki tapsol, —
Csak vége, vége lenne már!

II.

Hiába volt sóhaj, rajongás,
Te most is az vagy, a mi rég.
Csak azért kék szemed is rózsám,
Hogy azt hazudja: ott az ég.

Légy napról-napra nyomorultabb,
Hordozd büszkébben fejedet —
Én leszek az, ki gúnyjaidra
Csak szerelemmel felelek.

Álmodtam, hogy ruhádra feccsent
Szívemnek vére, angyalom...
Örökre ott maradt az rajta;
Omló könyved hiába mosta
Egész éjen... egész napon....

A semmiházi.

— Vázlat. —

Irta: Marosi Kálmán.

Nézzék csak önök ott azt a rongyos embert.

Ott didereg a térdig éró hóban, a csikorgó hidegben, egy istenadta rosz kabátban — az országuton.

Ugy fázik és olyan rongyos. Térdeiről leszakadt a posztó; most ott kullog rongyosan.... mezitelen térdel — egy talp nélküli rosz cipőben.

Jobb kezét felemeli az égre; — átkokat szór felfelé, káromkodik rettenetesen; minden szava egy-egy átk; minden átka egy-egy bün....

A bajusz és szakállára fagyott jeget őrzöngve tépi le.

A hidegtől kipirult arca megkékül; a szuró fájdalom csalja ki ajkairól azokat a szörnyű átkokat, — s káromkodása felér egy pokollal....

Látják önök.

Tudják ki az?

Ő azt mondja, hogy a sors üldözi.

*

Épen tizenhárom évvel történt ezelőtt. Gyönyörű szép nyári est volt; a hold most bukkan elő a budai hegyek közt — s megvilágította a gellérthegyi czitadellát.

Az esthajnal csillag fényesen tündökölt, a Dunapart lámpái pedig olyan szépen ragyogtak — mind meg annyi csillag.

Nyári mulatságból jöttünk haza a zugligetből.

Barkóczy Gusztó, egy nem remélt 280 ezer forint örökség átvételének öröme rendezte a mulatságot a „Disznófőnél.”

Ott volt Pestnek minden szépsége, virága... egy kellemes koszoruban.

Öröm! csapongó jó kedv mindenütt.

Esteli tíz óraker oszlott el a társaság, kedves emlékeket vive kiki magával. Azok a sok szép angyalok; azok a vidám fiatal emberek... mind... mind.

De csak szép élet is azé az ifjuságé! Boldog!... örömmel teli!... gond nélküli élet!...

Semmi aggodalom a jövőre; tele reményekkel mindenik kebel; csordultig megtelt mindenik szív.

Ragyogó képzelet, egy bűvös kor, egy isteni szabadság.

De kár, hogy az a mulandóság mindezt egy perc alatt tönkre teheti.

Olyan boldognak érezte magát Szidike is. Egy kedves kis angyal, — egy most fejlődő rózsza, — csepp ajkával egy folytonosan csevegő kis teremtés, — s ki tudná azt megmondani, hogy még mi...?

Kedvesen emlékszik a fiatal emberekről, kikkel táncolt a majálison; olyan bizalmas Endréhez mintha legkevesebb menyasszonya lenne....

Gömbölyü karjával átfüzi karját s midőn valamelyik bokor tövibe megpillant egy-egy szent János bogarat világitani, olyan erősen szorítja szívéhez azt a kart, mintha azt akarná tudtára adni, hogy az a hevesen kalapácsoló szív ott bent ő hozzá beszél!... hallgassa csak mit.

Tudja Isten! olyan jó is lenne azt ott hallgatni, sokáig... örökké!...

Lassan haladtak le a hegyi uton, melyet jobbra-balra cserjék környeztek s az a kellemes levegő csak mámorosabbá tette a főt, melyben az a sok szép gondolat veteledett egymással.

Szidike olykor megállni kényszerítette Endrét — nagyon is előre haladtunk — mondá — várjuk be míg a többiek utolérnek.

És az a kedves kis lány nem is gondolt oda, hogy azok a hátuk mögöttiek most annyira el vannak merülve egymással, — hogy szinte haragusznak is rájuk azokért a gyakori pihenőkért.

— Lássá kedves kis Szidike — iparkodott Endre felvilágosítani a kedves kis teremtést — azok ott hátul épen nem szeretik azt, hogy mi ő előttük folytonosan pihenőt tartunk, ők háborítlanul szeretnék élvezni ezt a kellemes utat, s nem mernék érte jótállni, hogy nem aprehendálnak kettőnkre, mivel gyakori megállásunk által zavarjuk pillanatnyi boldogságukat. Tekintsen csak hátra, és nézze minő szép rendben haladnak egymásután: kiki a maga párjával. Ott jön Kendi Pista Julcsikájával, Csáktornyai Lorna Gizellájával, utánuk husz lépésre Tornaí Arthur Iréncéjével és így tovább....

— Hát aztán, maga azt hiszi, hogy azok mind szerelmesek egymásba? — kérdezte kíváncsian Szidike.

ki, mely nagyobb volt, mint nemzeténél közönségesen található. Gőmörből való volt, s minthogy földesura Lángi hamar felismerte benne a tehetséget, ezért korán taníttatta őt, minek ez gyors hasznát vevé. Férjhez mento után igen kényelmes lakást épített neki a Sajó partjain; ebben ő letelepedett s igen tisztán tartá azt, bárha csak a legzordonabb téli hónapokban lakott benne, s az év többi részét az ővével együtt azon sátorokban tölté, miket mellette a folyó partjain állítottak. Halálát általánosan meggyászolták; töméntelen latin, magyar és német verselt írtak, hogy vesztését megénekeljék, művészi tehetségét s női érényeit dicsőítsék.

Sőt ezen mindenki által érzett gyász költői kifejezésének elég becses tulajdonítanak, úgy, hogy ezen költemények nagy része, melyek ezen annyira megsiratott halál első hírére, az országot formászerint előzőnlék, egész napjainkig fenntartott.

Gyanítják, hogy azon időben mindezen művészek egyszersmind szerzők is voltak, mert épen az előadásuk stíljéhez megkívántató leleményességük a rögtönzött hangcszírásokban föltételezé és ébresztés ezen kettős adományt; ez több, mint valószínű.

Szerencsétlenségére járatlanságuk a hangjegy-írásban nem engedé, hogy műveiket megőrizték, s mi semmi hiteles okmányt sem bírnak ezen, a keltett lelkesedés után itélve, becses termékekről. Hiripi, Lugár, Galantár, Baczur és számos mások híres utódai ezen nemzeti ágnak, mely Patikárus, Sárközy, Kecskeméthyben a cigánybandák ezen méltán híres körében Pesten most is bír képviselőkké.

A cigánybandák legismertebb, legünnepeltebb és legnépszerűbb hőse Biharly volt, ki Győrmegeyben született és 1827-ben életének 58-dik évében meghalt. Férfiassan szép arca fájának minden megkülönböztető vonásait magán hordta. Varázshatalma volt, ha szórakozott s egyszersmind melabús gondatlansággal, mely látszólag ellenkezett vérmérséke vidámságával s azon élénk tekintettel, melyet mintegy mérlegelve, hallgatója lelkébe lövelt, hegedűjét kezébe vevé, s órákig, mintha feledné, hogy az idő mulik, hangzuhatagokat csalt ki belőle, melyek majd vad esséssel zúgtak tova, majd mintegy bárszony lágyágu moh-ágyon csergedeztek.

Biharly a cigányművészet hírnevét a legmagasab tetőpontra vivé. A magyar arisztokrácia már régóta oltalmazá azt s lelkesedett rajta, de ez időtől fogva mintegy kiegészítő része lett az a nemzeti képviselőnek; bizonyos tekintetben az a pozsonyi országgyűlés hivatalos szertartásaihoz tartozott, nemzeti művészet gyánant szerepelt a koronázási hálokon, szóval, ugy tekintett, mint az ország kincstárának egy drágaköve, mintegy a nemzet büszkesége. — 1829. és 1830-ik évben Biharly annak oly fényt kölcsönzött, hogy maga Bécs városa is lelkesedett rajta. Az udvar több ízben meghívá az általa vezetett bandát; játszott az ott több ünnepély alkalmával, valamint néhány idegen követ, többek között az angol követ estélyén is.

A hangversenyek, miket különféle színházakban adott nagy tetszésben részesültek s folyvást nagy látogatottságnak örvendtek. Sőt beszélék, hogy a közbámulat által elra-

gadott császár hajlandó volt egészen rendkívüli kedvezményekben részesíteni Biharlyt, ki különösen a császári ház legelőkelőbb tagjainak figyelmét voná magára, de, midőn egy este azt kérdé tőle, mit óhajt az ő suverain kegyétől, mely kész őt nemesi rangra emelni. Biharly kijátszá ő felsége jóakaratu czélatát azáltal, hogy egész bandája számára nemesi levelet kívánt. Volt légyen ez nagylelkű bőkezűség övéi iránt, a parjának edzett büszkesége, ki föltételeket szab a nyomoráról való lemondásért, vagy pedig elmés menekési mód, hogy egy függetlenségének alkalmatlan jótétemény elől kitérjen, de mindenesetre szép e tette!

Tizenöt puskalövés, tizenöt puskalövés ellen.

Közi: Dr. Seidel Pál.

(Folytatás.)

5) Somogyi G. Ha a szerző azt véli, hogy a mészki könnyen elmállik; földé válik, akkor csaknem minden ásvány a földekhez sorozható; mert hisz minden ásvány kisebb-nagyobb mértékben elmállik.

6) Seidel P. Két megjegyzésem van erre. a) Hogy tisztelt Somogyi ur ezen szavaival önmagának ellentmond: azt könnyen észreveszi, a ki önnek „könnyen elmállik“ is, „kisebb-nagyobb mértékben elmállik“ kifejezéseit figyelembe veszi, mert itt azonnal észrevehető a logikai tévedés.

b) Hogy a mészövet nem csak én, hanem több népiszkolai természetrajz szerzője szinte a földnemű ásványok közé sorolja, erről meggyőződhetik ön, ha a népiszkolai természetrajz iradalmát figyelemmel kíséri. Birálatának olvasásakor több ilyenmű könyvecskét vontam elő könyvtáramból. Alkotmányos érzelmű ember vagyok: szavazattam a könyvek szerzőit e kérdés felől: vajon a mészki az ásványtanban a földek, vagy a kövek közé sorlandó-e? Ellenem szavaztak, a tankönyvekben kifejezett eszméikkel: Dr. Márki József, Dr. Zimmermann I., Bardon J. és Dr. Soltész, vagyis négyen. Mellettem szavaztak (szinte könyveikben): Szauter Antal, Bokor Ferencz, Györffy Iván és a nem alkotmányos szellemű, de országzszerre ismert „Zweites Sprach und Lesebuch“ című könyv szerzője, vagyis szinte négyen. Az én szavazatom volna az ötödik. Így tehát szavazattöbbséggel győztünk volna. Ha nem elég e szavazat, segítségül hívhatom az ön által elítélt természetrajzomon kívül, még más szinte általam irt négy természetrajzot is, t. i. a „Képes természetrajz“ címűt, az ismétlő iskolák számára irt, és a nevem alatt német és tő nyelven megjelent természetrajzokat is, így az ön négy szavazatja ellenében népiszkolai kis könyvtáramból „megduplázva“ nyolcz, illetőleg kilencz szavazatot állíthatok elő.

Ha ezen utóbbi négy azért nem szavazhatna, mert az én elvem szerint írvák azok is: talán mégis birnak szavazati joggal azok is, a miatt, mert számos népiszkolai tanító elfogadta és használja azokat tankönyv gyánant. Magasabb czélú természetrajzi írók műveire itt nem akarok hivatkozni; mert nem természetrajzi szaktudományiak, — hanem paedagogiaiak tartom e tollharczot. — Igaz az is, hogy tudományos ügyekben

„vota non numerantur; sed ponderantur;“ de önnek nem ajánlható, hogy jelenleg numerálás helyett „ponderáljunk“, mert ha „ponderálni“ kezdünk, akkor önmagunkra kell alkalmaznom a Boldizsár-féle „Mencz, Tekel és Ufarzim“ borzasztó három szó közül a „Tekel“, vagyis: „mégmértélt és hiányosnak találtattál“, az ön szava ez ügyben a mérlegen semmi jelentőséggel sem bírhat. Tisztelt Somogyi ur nyíltan kijelentette azt, hogy nézete szerint „a kövek és földek elválasztását semmi sem igazolja;“ ha pedig ön a kövek és földek igazoltságára, saját vallomása szerint, semmi érvet nem ismer; jobb akkor említést sem tennie arról, hogy a mészki a kövek, vagy a földek közé sorlandó-e? — Tisztelettel megemlítem azt is, hogy az előbb említett tizenhárom népiszkolai tankönyv bizonyosága annak is, hogy nem volt szükséges ellenem keserű támadást intézni azért, hogy a kövek és földek közti különbséget tettem; minthogy ezek között az általam említett tankönyvek is különbséget tesznek mind. — Ismétlem: ne természetrajzi egyéni nézetek, hanem paedagogiai elvek felől vitakozzunk, midőn népiszkolai tankönyv képezi az eszmeharcz tárgyát. Természetrajzi szempontból csak akkor ismertem volna el indokoltnak t. Somogyi ur támadását, ha könyvemben a természet-tudósok által általában tévesnek itélt eszmét közöltem volna.

6) Somogyi G. Az érczetek szerző teljesen ignorálja. Mintha bizony a vasat, rezet stb. csak ugy szántának ki a földből, mint a burgonyát.

6) Seidel P. Sejttem én mit akart t. Somogyi ur e szavakkal mondani; jó lett volna azonban, ha szavait tisztán meg lehetne érteni! Tiltakozom az ellen, mintha én e tankönyvemben az érczetek teljesen „ignoráltam“ volna! — Ez nagy hiba lett volna. Akárki felüti tankönyvem: meggyőződhetik arról, hogy az érczekről egész külön írtam. Írtam az aranyról, érelyről, ezüstől, vasról, rézről stb.

(Folytatása következik.)

Uti jegyzetek

Német- és Franciaországából.

Közi: Klöckner Gyula.

Junius 4.

Münchenben július 3-án elhagytuk, s az utat Stuttgartig megszakítás nélkül tettük meg. A vidék meglehetősen egyhangú. Augsburgnál, e régi patricius városnál, hol az „Allgemeine“ megjelenik, beestelodtunk s a bajor határt képző Umanál átszálltunk a württembergi vaspályára s a gyorsvonattal éjjelkor elértük Stuttgartot, a svábföld fővárosát. Sötét éj volt, az eső csak ugy lögött, a város lakói már régen nyugalomra hajtak fejüket s a szállodatulajdonosok sem igen tettek különbséget. A vasutnál (Németország legimpozansabb indóháza) kocsinak, omnibusnak hire sem volt, szerencsére találtunk egy hordárt, ki podgyásainkat elvitte s elvezetett a legközelebbi szállóházhoz s felverte az „Oberpollinger“ álmos pinczéreit, kikből nagynehezen szobát kaptunk. Bécsben, Münchenben, egyáltalán utunk-

ban mindig elég szerencsénk volt kalauz és utmutatókkal birnunk. Ez Stuttgartban is akadt és pedig egy világhírű indigó gyár könyvelője személyében. Ez az ur a legnagyobb szívélyességgel ajánlá fel kíséretét, s szívességének köszönjük, hogy Stuttgartban utunk egyik legszebb napját élveztük.

Már a város gyönyörű fekvése s szép környéke, rendezett, ujon épült utcái s kedélyes népe az első pillanatban megkedveltetik az utazóval a várost — mi legalább mindenkor örömmel emlékezünk reá.

Hogy felkelünk, a bár még felleges ég tisztulni kezdett s szép időnek nézhetünk elé. — Ablakunk előtt jobbra az impozáns „Königsbau“, míg balról a szép új postaeépület tünt fel, míg ezek hátamögött a központi vaspálya-épület terjeszkedik el.

Kalauzunk, mint előbb írád megvált mindenhova elvezetni. Először is megvált a királyi palotát s annak díszes parkjait. A palota a múlt század végén, átmeneti stílusban épült s 365 nagyszerűen berendezett s jeles művészek frescóiával s szobrászművekkel ékített terem és szobákkal bír. Előtte a bejáratnál a württembergi címer-állatok az oroszlan s a szarvas terpeszkednek el — persze öntött vasból, a nyugati oldalon áll a régi, külsejéről igénytelen udvari színház. Az udvari épületek belső oldalán terül el a park, tavakkal s szép vízművekkel ékítve. A Schiller-terre menve megpillantjuk a régi udvari palotát, mely inkább egy középkori erődhöz hasonlít. — Előtte áll Schiller érc-szobra, Thorwaldsen után. Szép még az 1456-ban épült Stiftemplom is, mely a királyi család halottainak ad helyet.

Stuttgart régi építkezésekben szegény; de ezt gazdagon kárpótolja az új nemzedék által alakított szép széles utcák s felépített palotasorok.

Innen a széles s díszes Königsstrassen a Rothenbuhl-utczába mentünk át. Ez Stuttgart egyik legszebb utcája, mindkét oldalán a legszebb palotaszerű épületeket emeltettek, s jobban kiféle a palotasort árnyas ligetekbe épült gyönyörű villák követik.

Ez utóbbiak közül különösen kiemelem a Sigle-féle villát. Egy 10-szeres milliomos kereskedő laka ez, melynél szobát képzelné is alig lehet. Szép még a Hallberger könyvkiadó, az „Über Land und Meer“ képes lap tulajdonosának nyári laka is, melyet az imént említett Hackländer által szerkesztett lap jövedelméből építtettek; Hackländer, a kitűnő német elbeszélőnek csinosodás tekintetében igen sokat köszönhet Stuttgart városra, ki, mint württembergi udvari tanácsos befolyása által sokat lendített a város szépítése érdekében.

Ebéd után kocsi fogadtunk, Stuttgart környékét megtekintendő. A díszes, hosszú udvari kerten át legelőször is Rosensteinvillát szemléltük meg, mely udvari tulajdon s egy gyönyörű park magaslatán nemes római stílusban porticusát épült, s a királyi privát mü-gyűjteményét foglalja magában, szép gyűjteményt tartalmaz szoborművekben, s vadászártyát képező festményekben. Innét Wilhelmába kocsi káztunk.

I. Vilmos királynak, azaz inkább kedvesének egykor (1842-ben) az a kívánsága támadt, hogy jó lenne a most a Wilhelma

— Meg mernék rá esküdni, hogy két év múlva mind férj és feleség lesz.

— Maga nagyon hamis fiatal ember; de azért mégis csalódik, ha azt hiszi, hogy én is szerelmes vagyok magába.

E pillanatban ismét erősen szorította Endrének karját ahhoz a kalapácsoló szivhez, s ha Endre nem látta volna azt a csomó szent János bogarat, a mely egy bokor tövében erősen világított, azt hitte volna, hogy az a meleg szorítás azért van, nehogy valamiképen elhagyja előbb mondott szavait.

Szidike csevegése nem is zavarta meg jó kedvét; tudta, hogy a fiatal lányok szeretik megzavarni a fiatal emberek gondolatait; és hogy Szidike csupa pajkosságból nyilatkozott ugy, nehogy valamiképen elbizza magát s elpártoljon tőle.

Felvilágosító szavaiban ügylátszik észrevette az igazságot, mert ritkábban állott meg pihenőt tartani, s így Endre is ritkábban élvezhette azt az isteni boldogságot, midőn az az anyagi szép fő minden megállaskor a vállára hajolt s ő észrevétlenül csókolhatta azokat a drága szép feketé fürtöket.

Minő jó volt azokat csókolni!... minő jó volt azt a szép arcot ajkához közel érezni; .. felért az örökké valósággal.... az üdvösséggel.

Olyan bizalmasan csevegett Endrének, mintegy kedves kis gyermek.

— Ugy-e boldognak érzi most magát

— szóltott hamisan Szidike, -- hogy vállaira hajtom fejemet. Ne haragudjon meg érte, jól esik azután a sok tánc után a pihenés. Hanem aztán meg ne csókoljon ám, mert akkor nagyon megharagszom magára.

— De hát olyan nagy valami lenne az, ha én megcsókolnám?

— Nono....

— És csakugyan megharagudna érte?

— Meg is haragudnék, azután meg itt hagynám és visszamennék a többiekhez elpanaszolni illetlenségét. Én arról nem tehetek, hogy magát nem szeretem, s csakis annak köszönheti, hogy fejemet a vállára hajtom, mivel olyan udvarias volt, hogy karját ajánlotta.

Felesleges talán megjegyezni, mikép minden kegyes olvasó azon simplex következtetésre jutott, hogy Szidikének a csak most elcsevegett s Endrére nézve hizelgőnek nem mondható szavaira az a fiatal ember kezdett leszállni a magasból, s azok a határozott kifejezések olyan keserű búbanattá fakasztották szívében az érzelmeiket, hogy elkeseredésében még talán azon gondolat is megvillanhatott agyában, hogy nem ér ez az élet semmit! Hazugság!... csalás és ámtás minden!... El innen messzire... nem érdemes ilyen hitvány világban olyan becsületes szívnék dobogni, mint — az övé.

A világfájdalmat éneklő fűzfa-poéták egetverő kiáltásai kismiskák lehettek az ő

mélyen érző szívének keserűségeihez képest; — és mindezek a ki megigért! hódít!.. örülttél tesz!... megbolondít — — a ki csak játszani tud az ember szívével.

Minő szép reményei voltak pedig.

Elgondolta, hogy nemsokára Szidike az ő kedves kis felesége lesz, és hogy akkor nemcsak a vállára fogja lehajtani anyagi szép fejét, hanem még a szívére is oda borulhat, azután meg vége hossza nem lesz a csóknak. — Ajkuk összeforr... szívéük egymásén dobog; átölelik egymást és minő boldogság lesz akkor.

Szidike pedig egyetlen szavával tönkretette ezeket a szép reményeket, összeomlott mintegy kártyavár....

És miért?..

Mert Barkóczy Guszti, annak a nem reménylett pár százezer forintnak az örököse beszélt neki üres bókokat, a mikkel a fiatal leányok szívet legkönnyebben lehet meghódítani. Szidike pedig hitte azokat az üres szavakat, azt gondolta, hogy őszinték, igazak, és még azt is hitte, hogy Barkóczy Guszti ő belé halálíg szerelmes és hogy okvetlenül feleségül fogja venni.

... Szegény kis leány....

Barkóczy Gusztinak csapongó jó kedve az életpiros szép ajka, kis fekete bajusza, kék szeme, fényes fekete haja, karcsu magas termete, vidám élcei, semmit nem mondó üres szavai, aztán meg az az egypár százezer forintja — — megzavarta azt az

ártatlan jó szívet, azt a nemesen érző kebelt azt a kedves és tiszta gondolatokat termő anyagi főt.

— Barkóczy Guszti — mondá Szidike lelkesülve — csakugyan a naphőse volt ma. Ha azt a sok fiatal embert mind összeveszem is, még akkor is azt kellene mondanom, hogy Barkóczynak a csárdása többet ért mint az egész fiatalaságé. — Látta maga mikor azzal a színésznővel táncolt?

— Ballett-táncosnővel — igazította ki Szidike szavait Endre.

— Hát nem színésznő volt az?..

— Ballett-táncosnő — mondta neki még egyszer. Egyébiránt, ha én magácskával vagyok elfoglalva, akkor nekem nincsen időm másokat kritizálni, s ha jól emlékszem a csárdásaimat még tegnapelőtt foglalkozta le a maga részére; én pedig szerződési kötelezettségeimnek, mindenkor eleget szoktam tenni. Avagy, nem emlékszik a köztünk létre jött szerződésre?..

— Emlékszem, hanem az csak tréfa volt!..

— Engedelmet kérek, de én e szerződést nagyon is komolyan veszem, egyszersmind bátor vagyok megjegyezni, hogy szerződéseket tréfából kötni nincs szokásban, hanem ha az egyszer megkötött: azt teljesíteni is kell. Én eléggé megmagyaráztam a szerződésnek jogi fogalmát, s tudja azt, hogy két vagy több személy akaratának egyesülése szerződésnek nevezetik. Ha tehát most nem akarja megadni

KÖZGAZDÁSZAT.

Lobmayer J. F. terményüzleti jelentése.

Budapest, 1878. augusztus 13.
Károly-körút 15.

A lefolyt héten a hozatal kevés lévén, a malmok szívesen vásároltak, minek folytán a buzaárak folytatódólagosan 30—40 krnyi emelkedést értek el és a hangulat is megszilárdult; rozst a külföldre nyomott áron vásároltak, ugyazintén *árpát is*, míg *zab és kukorica* változatlan maradt. *Káposztarepce* kissé kelendőbb lett.

Folyó hó 11-én azaz vasárnap szintén javult 5—10 krral a *buzaár* a mi tegnapi tartott, de ma nagyobb kínálat folytán 10 krral csökkent.

A mai árak következők 100 kilónként és készpénzért:

Tiszavidéki buza 78 klg. 10.15—20, 79 klg. 10.30—35, 80 klg. 10.40—45.

Pestvidéki buza 78 klg. 9.70—80, 79 klg. 9.90—95, 80 klg. 10.05—10.

Bánati buza 78 klg. 9.70—80, 79 klg. 9.90—10.—.

Fejérmegyei buza 78 klg. 10.—, 10.10 79 klg. 10.20—30, 80 klg. 10.30—40.

Felsőmagyarországi buza 78 klg. 9.50—60, 79 klg. 9.75—85, 80 klg. 10.— — 10.10 kr.

Rozs 5.80—6.10. *Árpa* — takarmányi 5.50—85, malata keresettebb 7.—8.—, serfőző 8.—9.—; *zab* kissé javult 5.40—80; *kukorica* csökkent 5.20—60.

Káposztarepce 14.12 $\frac{1}{2}$ —14.25. *Bánati repce* 13.75—87 $\frac{1}{2}$.

Liszt. Az üzlet elmúlt héten sem javult, a belföldön csak a legszükségesebbet veszik, míg külföldre alig történik eladás, ennek folytán a malmok sem dolgoznak teljes erővel. — Becses megbízásait és szállítmányait kérve vagyok teljes tisztelettel

Lobmayer J. F.

LEVELEZÉS.

Pázmánd, 1878. aug. 14.

Tek. szerkesztő ur!

Köszönetem is, mely mint az erdő vadja, a világ zajától távol, a világ zugában ismerve nem ismerve létezik, kijutott a szerencse s dicőség, nos Lika Döme helybeli földesuraság s most megválasztott orsz. képviselő személyében egy oly férfit tisztelhetni a haza sorsát intézők soraiban, ki örömmel vallotta községünket kedves „otthonjának.” A nagy reményekre jogosító s fiatal korát csaknem meghaladó, kitünő képzettségű férfi, Szebenmegye szászsebesi kerületében lépett fel szabadalvú programmal képviselőjelöltnek s pedig, mint az eredmény megmutatá szerencsével, mert dacára a százsok megfeszített küzdelmeinek orsz. képviselővé szerencsésen megválasztott. Szerencsés megválasztásán nemcsak nekünk van első sorban méltó okunk az öröme, de a hazának is, mert benne a százsok separatisticus nemzetiségi törekvéseinek, legalább egy időre, erős gát emeltetett. A község, jötevő földes uraságának szerencsés megválasztásán érzett örömét úgy vélte legszebben tolmácsolni, ha őt a község határán

Fülbevalók.

A világ egy nagy virágos kert, a melyben mindenki megtalálja saját rózsáját.

Szívnek királya — lélek; királynéja — szerelem.

Miért óhajtanak a nők tetszeni? hogy minél több férfit elbolondíthassanak.

Szép, ha a nő sokat tud, de jobb ha a nő inkább jó szíve, mint tudománya által akar fényleni.

A nő vagy gyűlöl, vagy szeret; s e két szenvedély közt ritkán tart középutat.

Ha a leány kedvese sorait nem sokalja meg, jele, hogy azok nem voltak képesek szívthurjait kedves összhangzásba hozni.

A mely nő nem képes áldozatot hozni férje kedvéért: annak szívében nem honol szerelem.

A nő csak akkor él, ha szeret; e nélkül élte... hosszú halál.

A mely nő jó szível s szép lélekkel bír; ritkán fogja szerencséjét elhibázni.

Az erény a nő menyasszonyi koszorúja, csak a kár, hogy ezen koszoru jelenleg, legtöbbeknél mesterseges; s utánzott virágokból készül.

küldöttséggel fogadja. A község színe-java: ft. Krizsány János alperes, Metykó Károly jegyző, az urodalmi tisztok, s a községi előjáróság a bíróval élükön rándult ki szeretett földes urasága fogadására. A ft. esperes ur talpra esett beszéddel üdvözölte az érkezőt, sok szerencsét kívánva neki szép pályájához, melyen erősen megvagyunk győződve, hogy lelke jobb meggyőződését fogja követni s a haza boldogítását sem fogja szeméi elől téveszteni. Erre az ünnepelt szintén rövid rögtönzött velős beszédben hangsúlyozta, hogy habár örül maga is megválasztásán, de ezen örömet hatványozva érzi most, midőn a község kitünőségeit s képviselőit látja vele ügyült örvendeni, mely tiszteletadást és örmérezést a legnagyobb örömmel és köszönettel fogadja. Erre hangos éljenzés között a menet őt az urasági lakba kísérte.

Teljes tisztelettel Fodor Ferencz.

Vegyés.

Irodalom és művészet.

* **Megjelent s bekuáldetett** az „Apollo” című zenemű folyóirat augusztus havi folyama érdekes tartalommal, 1) Az ördög a földön. Francia-négyes, Suppé F. legújabb dalműve után, szerző Hölzl Lőrincz. — 2) Rondeau. Seeman Józseftől. 3) Túl a Tiszán Devecserbe. Dal Szentirmai Elemértől zongorára átírta Kapi Gyula. Az „Apollo”-ra folyvást előfizetheti egész évre 6 forintjával. Egy terjedelmes füzet jelen meg minden hó 1-ső napján. Szerkesztő Fellegi Viktor, Budapest, vár országház-utca 94. szám.

* **Megjelent** Rózsa Kálmán és neje (azelőtt Bucsánszky A.) „Török-magyar naptár 26 képpel 1879-re. Az elég terjedelmes s tartalmas naptár ára csak 25 kr.

* **Uj könyvek.** A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben, újabban megjelentek:

Kis nemzeti muzeum. 42. 43. füzet. Atya és fia a tizenkilencedik században. Irta Legouvé Ernest a francia akadémia tagja. Fordította Feleki József. Első kötet: Gyermek- és serdülő-kor. Második kötet: Ifju-kor. Ára a két kötetnek 1 frt.

Történelmi könyvtár. A magyar népek és ifjúságuk ajánlva. Czimképpel. 53—59. füzet. Egy-egynek ára 40 kr.

Tartalmuk: 53. füzet: „Lykurgos és Solon” vagy két törvényhozó az ókorból. Irta dr. Lázár Gyula. 54. füzet: Gusztáv Adolf egy hős a trónon. Irta dr. Lázár Gyula.

55. füzet: „III. Napoleon.” Irta Vértessy Arnold. 56. füzet: „II. Katalin cárnő élete.” Irta dr. Lázár Gyula.

57. füzet: „Jeanne d'Arc” az orleansi szűz története. Irta dr. Lázár Gyula.

58. füzet: „Deák Ferencz élete.” Irta Áldor Imre. 59. füzet: „1848—49-iki szabadságharc története.” Irta Áldor Imre.

Találványok könyve. Ismeretek a kézműipar és műipar mezejéről. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. miniszter megbízásából és az országos magyar iparegyesület felügyelete alatt átdolgozta Frecsky János. 27—30. füzet. (a III. kötet vége.) Sok fanyagszöveggel. Egy-egynek ára 40 kr.

A négy füzet tartalma: Holt-féle villám gép. A korongos villám gép. A gőz villám gép. Villammutató s villám mérő. Villamosság keltése megosztás által. Kötött villamosság. Franklin táblája. A leideni palack. Villamos kísérletek.

A villámhárító feltalálása. Az égi háboru. Mit hittek róla hajdan? Újabb nézetek róla. Az égi háboru elmélete. A mennydörgés. A villám hatása. Villámcsövek. A villámhárító. Hatása. A csucskó ható módja. A villámhárító története s szerkezete. Csúcs e vagy golyó? A szivóru, a vezeték s a sülyesztés.

A galvánosság, villamos világítás s galvános másolás. Galvani s a békák. Villámgerjesztés érintkezéssel. A galváns áram. Volta. Az elem s oszlop. Ennek különböző alakjai. Az állandó elemek. Bunzen láncza. A galváns áram hatása. Zamboni oszlopa. Az áram hőhatása s alkalmazása. A villamos fény. A kémiai hatások. Villamos vegyületbontás. A víz megbontását Humphrey Davy felfedezte. A galváns másolás és galváns aranyozás.

A villamdelejes készülékek. Oersted felfedezése. A delejű eltérítése. A villamsozorosító. Párhuzamos áramok vonzzák egymást. Villamdelejeség s delejvillamosság. Faraday. Indított áramok. Nagy forgó készülékek. A villamdelejeség mint hajtó erő.

A telegraf feltalálása. A hajdanokori híre-zés. Optikai híradójelek. Chappé híre-zője. Története s szerkezete. A villamos híre-zés. Coocke s Wheatstone. A tájolás s kettőtájoló híre-ző. Wheatstone mutatós híre-zője. A föld kész vezeték. A kémiai híre-zők. Morse rendszere. A híre-ző hivatalban. A vezeték. Tengeralatti kabelek. A kabel lerakása az atlanti oceánban. Villamos órák.

Az iránytű. A hajdauban ismertek természetes delejeket Győzőség és irányítás. A sarkok. Mesterséges delejek s készítésük. Az iránytű feltalálása. Szerkezetiük. A földdelejesség. Elhajlás, lehajlás s hatóság. A földdelejesség ingadozásai. Az északi fény, delejés égi háboru.

A hang. A hanghullámzás. Tovaterjedése s sebessége. Visszaverődés. A visszhang. Szó- s hallócső. Legmelyebb s legmagasabb hangok. Rezgő hurok. A monoorchord. A hangköz s hanglépték. Dur s moll. Rezgési csomópontok. Felhangok. A hangszerek hangszíne-zete. Egybevetési hangok. A sipok. Nyilt s fődött sipok. A telefon, a fonograf.

A hangszerek. A rhythmikai s dallami hangszerek. A hárták. A gitár, cetera, koboz. A zongora s hasonlói. Cristofali a pianoforte feltalálója. — A zongorakészítés: teste, mechanikája, hurozata, kalapácsai, hangszínezete. — A hegedű s hasonlói: a brácsa gondnoka, bögő. A fuvó hangszerek. A trombiták s ha-

sonlói; a kiürt s harsogó. A fuvola, klarinét, fagott. Az orgona.

A hőmérő. Meleg s hideg. A hő mivolta. A hő hatása. Hőfogatóság. Terjeszkedés. A halmazállapot változása. Rejtett hő. A hőmérő készítése. Réaumur Fahrenheit és Celsius. A maximum- s minimum-hőmérő. Fémhőmérő.

A gőzgépek feltalálása. A hő mint erőforrás. A levegő nedvességtartalma. A gőzgép elve. Feltalálásának története. Valódi kora. Blasko de Garay hajója. Salomon de Caux. Worcester marquis. Papin s fazéka. Savery gőzgépe. Newcomen. James Watt s kettős működésű gépe. A magasznyomató gép. Gép fe-szültéssel. A gőzgép egyes részei. A gőzgép versengői.

Hireink.

— **Ő Felsége uralkodó királyunk** születése napja aug. 18-án ületett meg ünnepelesen városunkban. Már reggel 5 órakor mozsárlövészek jelezték a nap jelentőségét. Reggel fényes katonai s egyházi ünnepély volt. — A helyben levő dragonosok, Jellachich-ezredbeli bakák, honvédek, egy a mén-telepbeli katonák ki voltak rendelve s a buzapiaczpon felállítottak. Az egyházi szertartást Pauer János püspök végezte. A székesegyházban jelen volt a megyei, városi s törvényszéki tisztikar, egy a kir. egyéb hivatalok tisztikara s a közös katonai és honvédségi tisztikarok. A szertartás délelőtt 11 órakor ért véget.

— **Újabb mozgósítás.** A helybeli és a paksi honvéd zászlóalj, melyhez megyénk alsó vidéke utjonozok, mozgósítottak. — A mozgósítási rendelet szombat este érkezett s a megyébe már a rendelkezés a mozgósítás iránt megtétezt. A mozgósított honvédek, mint értesültünk Slavoniába vitetnek határ-örzésre. Megyénknek ugyan kijut a roszból, alig vitték fiainkat a csataterre, most meg a családapák vitetnek el határörzésre.

— **Szent István első magyar király** névünnepe, a magyar monarchia alapításának ünnepnapja, tegnapi volt az egész ünnepe-lyességgel. Az egyházi szertartást Pauer János püspök ur végezte. A szertartáson a helybeli összes polgári és katonai tisztikarok megjelentek. E nap a magyar nemzetiség legzebb ünnepe, ezért ületik meg oly kegyelettel.

— **A közelebbi vásár** egyike volt a leggyengébbeknek. Vevő s eladó egyaránt kevés jelent meg. A sátorok sem voltak mind elfoglalva, a forgalom csekély volt. A vidéki vásároló közönség távol volt s a szomszédos községekből is alig jelentek meg néhányan. A marha és lóvásár is pangott, úgy zöldségnek, ruhaneműnek s egyéb vásári cikkek nem igen keltek, s kevés számmal voltak.

— **A „Székesfehérvár és Vidéke”** című lap szombati számában a lapunk augusztus 14-iki 65-ik számában a székesfehérvári országos kiállításról hozott közlemény durva módon megtámadatik s elég merészen valótlannak állítatik, mi ezen közleményt ezennel továbbra is fenntartjuk s kijelentjük, hogy az, bár Csitári Kálmánra keserű kimeneteli esemény lefolyását constatálja, de mégis a valóságnak tökélyesen megfelel; mert ezen gyűlésben, mint a mult számban említettük is, gróf Zichy Jenő ur elnöki megnyitójá után mindjárt Gebhardt Ignác ur adta elő ismeretes nyilatkozatát, melynek, hogy tartalma az volt, miszerint Csitári Kálmánnal együtt nem működik, sőt addig, míg ő e kiállítás titkára lesz, addig azon asztalhoz nem ül le, inkább állásáról lemond, azt Csitári urnak, mint ki akkor jelen volt, tudnia kell. Ezen nyilatkozatra kelt fel Csitári ur s nyilvánítá ki lemondását, melyet már irásban is beadott. Erre gróf Zichy Jenő ur kijelenté, hogy 20 tag, Gebhardt nyilatkozatához hasonló indokból szinte már korábban lemondott, azonban — így folytatá tovább — a végrehajtó bizottság intézkedésén most már könnyítve van, miután Csitári ur beadta lemondását. Ezután hosszú vita, majd zárt gyűlés következett, melynek befejeztével gróf Zichy Jenő nagyon érthetőleg is kimondá, hogy a titkár ur lemondása egyhangulag elfogadtatik s ő (gróf Zichy) megbizatik ez állás betöltésére iránti lépések megtételével. Ezen esemény öszinte leirása az, mi legjobban bántja Csitári urat, de hogy az egész esemény így folyt le, arra nézve hivatkozunk a jelen volt valamennyi bizottsági tagra, kik Csitári ur kedvéért nem fogják az igazságot megtagadni. Mi jobb szerettük volna, az eseményt úgy közleni, mint a hivatalos lapban Csitári ur tette, midőn az előzményeket mellőzve azt írta, hogy ő saját akaratából mondott le, de miután ez így, a mint a hivatalos lapban írva van, a tényállással össze nem egyeztethető, s habár lapunk nem hivatalos lap is, — az igazság kimondásához mégis hozzá van szokva — ezért a hivatalos lap igazmondó szerkesztője kedvéért az igazságot meg nem másíthatjuk. Végre Csitári urnak, hozzá illő s méltó durvaságra csak azt feleli a „szolgalelkű sereg,” hogy ha bár széles is a „frontja,” de azért nem ijedünk ám meg tőle; mi miattunk csináhat frontot, de azért az igazságot leszünk bátrak vele szemben is kimondani.

— **A termés eredménye** megyénkben. A közelebb összeállított hivatalos kimutatás

által elfoglalt helyet egy mór izlésű kastélyljal beépíteni.

A kedves kívánsága, parancs volt a vén király előtt, s kiadta a rendeletet Zauth építésnek, hogy e helyen — ne kimélje a költséget, hiszen jó fejős-terhen a nép — egy minden kívánalmaknak s kényelemnek megfelelő palotát, annak minden ízében mór stylus szerint építsen. A parancs kiadott, a néptől összeharásolták a milliókat, s a mór-palota 1851-ben, kevéssel a király halála előtt elkészült.

Gyönyörű egy látvány, mit az utazó megnézni el ne mulasszon.

Arnyas ligetek közt haladva, először a diszterem épületet érjük el. Ez egy 20 öl hosszú tánczteremmel, mellék-szobákkal s apró mellék-fülkékkel bíró külön épület. — Mindenütt a legnagyobb pompa s stylegység.

Az épület ezen részét a főépülettel egy mindkét oldalról félkörben húzódo fedett folyosó köt össze. — A középén a leg-ritkább növényzettel beültetett park, benne tavacsok s szoborművek díszlenek. A fő-épület talapatát a terasse képi, honnan az egész épület-complex s a gyönyörű vidék áttekinthető. A fő-épület a következő részekből áll: Az elfogadó-terem, a társalgó terem, a király dolgozó-terme, alvó-, öltöző- s fürdő-terme, a s képtár (csupa keleties tárgy művekből, köztük több Vernet Horációle festmény). Mindenütt a legnagyobb pompa uralg s a szemlélőbe önkénynt a kérdés merül fel: hány szegény ember véres verejékébe került e fejedelmi szeszély s hányan kelle kenyérét odaadnia, hogy királya kedvese kívánatját teljesíthesse.

Utunkat folytatva Cannstadt kedvesen fekvő fürdővároskába értünk. Ez egy a vele szomszédos Berg városka Stuttgarthoz tartoznak. — Az előbbi Németország egyik leglátogatottabb fürdője s magasan kilővelő főforrása hatását a karlsbadi Sprudelével egyenlőnek tartják.

Itt megozonnáltunk s utunkat visszafelé a Kanonenveg felé irányoztuk, honnan a legbájosabb kilátás nyílik a sváb fővárosra. Hogy hazaértünk beesteledett. Az estét még baráti körben töltünk s elbucszunk Stuttgart városától, hol egy szép emlékezetes napot töltünk. Másnap reggel — esőben — folytattuk utunkat, meg sem állva egész Strassburgig, hova június 5-én délután megérkeztünk.

Stuttgartban ottléltünk alatt magyar zenét is hallottunk. Epen ebédre megyünk, mikor füleinket egy kedves hang üti meg. A Schlossplatzon a Nachtparadera kiküldött zenekar épen a „Csicseri borsót” fújta. — Fújta pedig oly hévvel s érzellemmel, hogy szinte csodálunk. Mi perce odasiettünk s örömmel hallgattuk Brahms magyar tánczát, mely Németországban annyira kedvelt s elterjedt, hogy az utczagyerekek is füttyölnek. Így történt, hogy visszajöttünkben a rajnai vasuton Bingen előtt beszélt fiatal emberek is ezt füttyölték a coupéban. Kérdésemre, hogy valjon tudja-e mi az a mit füttyöl, azt válaszolá, hogy nem, czímét sem tudja, de náluk a zenészek igen gyakran játszásk s ők örömmel hallgatják.

Lám! hódít a magyar zene!

(Folytatása következik.)

az ígért csókokat, kénytelen lennék magamat, hogy fennálló követeléseim teljesítése miatt a bíróság előtt emeljek panaszt maga ellen.

— Hahaha!... — kacagott fel az a kedves lélek — nagyon szép dolog lesz öntől az én női érelyemet... büszkeségemet megtámadni; de tudja meg, hogy ha ezt mégis és pedig csupa viczezből megteszi: igen nagy kudarcot fog vallani, s biztositom arról, hogy perét elveszti.

— De hiszen kedves Szidike... leg-alább ne legyen olyan haragos, hiszen én csak tréfálok — — —

— No csak tréfáljon tovább is. — — —
Maga a multkor azt mondta nekem, hogy a bíróság előtt emelt panasz ellen kifogásokat is lehet tenni. — — — Tudja mi lesz az én kifogásom?... Az a mivel az ön prókátori fogásait nevétségessé teszem; a mivel önt elnémitom, s jogi érveit összehetöröm; — — — maga nem tud tánczolni; — maga én velem szerződést nem köthetett.

Sokáig nem tudott szólni az a fiatal ember e szavakra; bántotta Szidikének az a porig lesújtó gúnysos mosolya; az a lenéző tekintete, a mivel e szavakat kísérte, a mikkel azt adta tudtára, hogy szavai többet jelentenek a tréfánál.

— Mit tehetett volna egyebet?

Nem szóltott semmit...

Az ő szívének meg van az a rozsz tulajdonsága, hogy igen mélyen tud érezni.

(Folytatása következik.)

kalauz és
rtban is
ligo gyár
a legna-
sértét, s
tgarban
tük.

e s szép
utczái s
an meg-
mi leg-
ünk reá.
ileges ég
ézhéték
mpozans
aj posta-
t a köz-
el.

zives volt
egnéztük
parkjait.
átmeneti
n beren-
s szob-
zobákkal
ergi czi-
terpsz-
a nyugati
telen ud-
belső ol-
szép viz-
át, mely
sonit —
rwaldsen
ült Stitt-
haltottai-

szegény;
nemzedék
s felépi-
gstrassen
Ez Stutt-
két olda-
ket emel-
t arnyas
vetik.

Kiemelem
milliomos
képzelné
er könyv-
r képes
melyet az
erkesztett
länder, a
ás tekin-
fgart vá-
tanácsos
áros szé-

Stuttgart
s, hosszú
senstein-
tulajdon
nemes ró-
a király
magában,
orművek-
nyekben.
nk.

abb ked-
sívásága
Wilhelma

érző ke-
dolatokat

á Szidike
őse volt
nd össze-
ene mon-
dása töb-
— Láttá
tánczolt?

gazitotta

...?

adta neki
magácská-
m nincsen
ól emlék-
előtt fog-
edig szer-
enkor ele-
emlékszik

...?

ak tréfa

e szerző-
egyszer-
ni, hogy
s szokás-
ttett: azt
egmagya-
galmát, s
személy-
ek nevez-
megadni

szert meggyekben átlagba véve a termés eredménye következő volt: tisztabuzában 667,000 métermázs; rozsban és kétszeresen 248,000 métermázs; árpában 289,000 métermázs; a kukorica-termés az 1870-dik évvel egyenlő mennyiségre becsülhető és pedig az egész országra nézve 35,487,000 alsó ausztriai mérőre.

— **A székesfejevári szolgabírói járás** egészségügyi viszonyairól a II-ik negyedévi orvosi kimutatás szerint a halálzási statisztika nem mondható kedvezőnek. E kimutatás szerint elhalt április hóban 140, májusban 124, júniusban 126. Legtöbb elhalt tüdőlob és gümőkórban és helyeségek számaránya ijesztőnek mondható.

— **A székesfejevári lövész-egyesület** igazgató választmánya által f. hó 14-én rendezett táncestély alkalmából a cs. k. közös hadsereg mozgósítása folytán behívott családok visszamaradt segélyre szoruló nejei és kiskorú gyermekei részére történt adakozók és felülfizetők névsora. — Adakoztak: Lichtnekert Antal 5, Flitsch Pál fia 5, Kovács Károly 5, Roszberger Károly 5, Zavaros Ágoston 3, Körösy József 3, Reichard és társa 3, Mautner és Weisz 3, Reitmann Dávid 3, Pinkász Zsigmond 3, Karl József 3, Rosznagl Antal 2, Pisky László 2, Rózsa Adolf 1, összesen 46 csomag gyertyát. — Pénzben felülfizettek: Id. Felmayer István 5, Herczeg Ignác 3, Say Rezső 3, Schaller Pál 2, Dr. Neumann Armin 2, Felmayer Károly 2, Forinyák m. k. honvédezésre 2, Füleik cs. k. ezredes 2, Br. Miske Imre 2, Juraszek Ferenc 2, Schramek József 2, Szüts Sándor 2, Szücs Sándor 2, Zechmeister János cs. k. százados 2, Vértessy József 1, Detrich Zsigmond 1, Havranek Lajos 1, Schlammädinger Alajos 1, Ifj. Szüts Ist. 1, Gebauer Flórián 1, F. Gy. 1, Landesmann Dávid 1, Számmer Imre 1, Pribék Antal 1, Id. Kolossváry Miklós 1, Keresztés Ignác 1 frt. Bartusek Antal 50 kr. — Összesen 45 frt. 50 kr. — Az összes bevétel volt 232 frt. 50 kr., ebből az összes kiadást 65 frt. 78 kr. levonva marad a tiszta jövedelem 166 frt. 82 kr., mely nemes adakozásokért a segélyezendők nevében köszönetet mond a *lövész-egyesületi igazgató választmány*.

— **Bankett.** A helybeli helyőrség összes tisztjei ünnepélyes bankettet rendeztek e hó 18-án a Felsőge születése napja alkalmára a „magyar király” vendéglőben. — Voltak számos felköszöntések is felséges uralkodónkra.

— **A székesfejevári jövő évi országos** kiállítás határnapja több kiállító kívánatára jövő évi június 15-ik meghosszabbított.

— **Mozgósítási hír.** A honvédségből hadi lábra állítottatott a 83. honvéd gyalogdandár a 7. zagrábi kerületben, melynek parancsnoka Gomirjei Musulin Emil ezredes; a dandár áll a 25-dik feldandárból a 79, 80 és 83-ik zászlóaljakkal és a 26-ik feldandárból a 87, 88 és 89. zászlóaljakkal összesen 6144 emberből. Ezen csapatok a horvát, szláv és határvidéki helyőrségi szolgálatra rendeltettek. Ezenkívül hadilábra állítottatott a 65-ik székesfejevári, a 66-ik paksi és a 3-ik szegedi zászlóalj, összesen 3072 ember, melyek a pétervárad, zimonyi, károlyvárosi és érseki várak helyőrségeit fogják képezni. Az ekkép mozgósított csapatoknak 8 nap mulva kell új állomási helyükön lenniök.

— **A székesfejevári Fröbel féle** gyermekkert f. hó 28-án délelőtt nyilvános foglalkozást tartand saját helyiségében, melyre a n. é. szülők, nem különben a n. é. község, különösen mindazok, kik, valamint a tanügy, egy a neveléset iránt érdeklődéssel viseltetnek, tisztelettel meghívotnak.

— **A jövő szinidényre** Károlyi által szervezett szintársulat jól van összeállítva. A vidék tehetségesebb színészei közül többet sikerült megnyerni, mihelyt a névsort megkapjuk azonnal közöljük.

— **A szuronyt köszörülők.** A behívott honvédek szuronyait Schubert helybeli köszörős élesíti s már eddig több ezer készült el. Sietni is kell, mert 8 nap alatt készen kell lenni honvédeknek, kiket azonnal visznek a határokra.

— **A gyümölcs majd mindenféle fajja** kapható piacunkon. Van igen szép őszi barack, dinnye is, ez azonban nem mondható édesnek, az időjárás ennek nem kedvezett. — Szőlő is látható már piacunkon, azonban még savanyu.

— **A jegyzőválasztás** Zámoly községben, úgy értesültünk, hogy augusztus hó 28-án leend. Ezen állásra pályázó több van, de hogy ki fogja elnyerni, az bizonytalan.

— **A vásár meghozta a maga embereit** s volt mindenféle nemű és rangú komédiás. Megjött Hermann is circusával, azonban nagyszámú látogatója nem volt s reményében csalatkozott.

— **Megjárták** többen városunkból, kik a Horvátországba szállítandó hadi szerelmények szállítására, mint fuvarosok vállalkoztak. Az elszállításért jól fizettek ugyan őket, de a hosszú út alatt nagyrészenek lova eldőlt, utközben pénzük elfogyott s gyalog kellett utjukat visszafelé megtenni.

— **A múlt héten** nagyszámú ágyukat szállított le egy tehervonat Kanizsa felé, ezeket bizonyára a csatákra viszik le, hol nagy szükség van rájuk. Lehetett volna előbb is vinni, még Szapáry hadteste megverése előtt.

— **Időjárásunk nagyon meleg.** A kánikula egészen beköszöntött s szenvedjük is a forró napokat. Az egész nyáron át nem volt ily meleg időjárás, mint e héten.

— **A műkedvelők szini-előadása** vasárnapról elmaradt, mert nem tudták összehozni a műkedvelői társulatot. Azonban a nyár és ősz folytán lesz még néhány műkedvelői előadás.

— **A vadászatok meggyezerte megkezdődtek** s a közel egy a távolabbi vidékeken folynak különösen fűrjekre s foglyokra; a tavi vadászatok közül, különösen eredményesek a velenceiek. A sóstói vadászatok nem akarnak sikerülni.

— **Az elmúlt vásár** legkeresettebb árucikkei a hordók voltak. A közelgő s kedvező eredménynek ígérkező szüret szükségessé teszi a hordók bevásárlását. A hazatérő falusiak nagyrésze vitt néhány hordót magával. Most már csak adjon az ég jó szüretet hozzá.

— **Egy toloncznak ünnepélyes fogadtatása.** Megyénkben kebeleztet Vaál községnek oly becsületes lakosai vannak, hogy nagy ritkán fordul elő, ha egy közülök Budapestre téved munkakeresés végett, itt ennek hiányában csavarog, miáltal a rendőrség figyelmét vonja magára s eltolonczozás lesz a sorsa. Így történt egygyel, ki a napokban érkezett per sub Vaalba s már a határszelen barátjai által üdvözöltetve a faluházára kísértetett, hol a tolonczlevélre az előjáróság következő ünnepélyes mondatot írta: „Pályafutását befejezte, jó egészségben megérkezett mindnyájunk nagy öröme.” S ezzel barátjaival lakomát csapott a toloncz s megfogadta, hogy Pestre többé nem megy.

— **Kosztos diákok** felfogadására több jónévű család ajánlkozott. Ezek iránt tudakozódhatni Klöckner Péter könyvkereskedésében Székesfejevárott.

— **Baleset.** A Széchenyi-utcában egy öreg szakácsné, elég meggondolatlanul, gyümölcs-szedés végett fára mászott s ott vékony ágra lépett, mely alatta leszakadt; s oly szerencsétlenül esett, hogy jobb lábánál a hus egész csontig lemállott s így vesélyesen megsérülve szállítottatott kórházba.

— **Deák Ferencz** emlékére az utolsó hivatalos kimutatás szerint 125,775 frt. 46 kr. gyült össze.

— **A követválasztások eredménye** a következő: aug. 5—14-ig megválasztottat 417 kerületben 397 képviselő (25 kerületben, a kettős választásokat is ideértve új választás leendő) a megválasztott 397 képviselő közül szabadelvű vagyis a kormány-párthoz tartozik 233; az egyesült ellenzékhez 69, a függetlenségi párthoz 70, párton kívüli 15, nemzetiségi 8. Legnagyobb hódítást tett a függetlenségi párt, melynek képviselőinek száma megkétszereződött.

— **Zuborics főhadnagy** jelenleg Londonban időz. Úszó-készülékét az angoloknak is beakarja mutatni, még pedig a tengeren. A készülék segítségével ugyanis lovas-talut együtt át akar uszni Dover-től Calaisig. Igen nagy ut.

— **A hatodik nemzetközi gabona- és** magvásár Bécsben f. é. aug hó 26-dikán és 27-dikén a világgiallítási palota helyiségeiben a praterban fog megtartatni. A program szerint augusztus 26-dika az aratásról szóló jelentéseket tárgyaló előadásnak, 27-ike pedig az üzleteknek lesz szentelve. Az osztrák-magyar szállítási vállalatok ezen vásár tagjainak, mely tavall közel 7000 érdektárs által, és pedig Európa minden részéből érkezett gabnakereskedő, molnár, serfőző stb. által volt látogatva, 33¹/₃%-nyi meneti mérséklést engedélyeztek. A vásárban és az ennek alkalmából rendezendő ünnepélyekben részt venni kívánokozók jelentkezési a bécsi gabona- és lisztözsdenél fogadtatnak el.

— **Istóczy hirnemes** hetilapja a „Jövők” megszűnt pártolás hiányából.

— **Az elkövetkező** hónapokban a horvátországi honvédség mozgósítása folytán sok helyütt Horvátországban nagy az ingerültség, azért, hogy faj rokonai ellen viszik őket harczba.

— **Belgrádban** a függetlenség kikiáltását augusztus 22-ére tűzték ki.

— **A lelkiismeret, mint bíró.** Az andoevi szegények házában egy 80 éves vak ember él, a ki a napokban azt a vallomást tette, hogy számos év előtt testvérével együtt az országuton egy embert megölt. A megjelölt helyen ásástat tettek s csakugyan emberi tetemre találtak. Azt mondja a vén bűnös, hogy ezt a tüköt nem tudta volna lelkén a sirba vinni.

— **Csak Amerikában** történhetik meg olyas, hogy egy Burleigh nevű egyén előadást hirdetett: hogy meggy áz az ember az örök semmiségbe. Nagy szamu hallgatósága volt, s mister Burleigh, az előadás végével csakugyan — föbe lötte magát.

— **Eugenia** ex francia császárnő Bécsből elutazott. Utazásának úgy látszik politikai indokai is voltak.

— **Gabona-ár augusztus 17-én.**

100 kilogramm	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	9 40	9	—	8 50		
Kétszeres	6 50	6 40	6 20			
Rozs	5 90	5 80	5 70			
Árpa	5 60	5 20	4 80			
Zab	5 80	5 60	5 50			
Kukoricza	6 80	6 60	6 40			

Felelős szerkesztő: **Boross Mihály.**

Hirdetések.

Pályázati hirdetés.

Székesfejevár sz. kir. város törvényhatósági tisztikaránál a polgármesteri állomás üresedésbe jutván, arra a pályázat ezennel közzététetik.

Felhivatnak mindazok, kik a 2000 frt. évi fizetésben rendszeresített polgármesteri állásra, — mely az esetben, ha az illető folyamodók közül megválasztandó egyszerűsmind jogtudó, szabályrendeleteink értelmében mint árvaszéki elnök külön évi 400 forint javadalmazásban részesítetik, pályázni kívánók, miszerint felszerelt kérvénye ket bezárólag *f. évi augusztus hó 29. napjának d. u. 5 órájáig* a városi törvényhatóság igtató-hivatalához benyújtani el ne mulasszák; — maga a választási cselekmény az ez évi szeptember hó 2-án tartandó rendes bizottsági ülésen fog meg-ejtetni.

Kelt Székesfejevárott, az 1878. évi augusztus hó 7-én tartott rendkívüli városi közgyűlés határozatából.

Ullmann Miklós,
h. polgármester.

Növeldei értesítés.

Alulirt nyilv. jogu nevelő- és tanintézetében a 13-ik tanév szeptember 1-jén, a rendes előadás pedig 10-én kezdődik.

A növendékek lehetnek 1-ör benlakók, kik elemi- vagy real-gymnasiumi tanulmányaikat az intézetben végzik, vagy is oktatást az intézet tanárai által nyernek. Az elemi tanulók tan- és tápdíja 500 frt.; a real- és gymnasiumi tanulóké pedig 600 frt. **2-ör benlakók,** kik az intézetben tanuló növendékekkel egyenlő nevelésben s felügyeletben részesülnek, de a városi nyilvános tanodákat látogatják. A tápdíj 450 frt. (Sopronnak van kath. főgymnasiuma, protest. lyeceuma s állami fő-reáltanodája.)

A német- és a francia nyelv tanulása az intézet összes növendékeire nézve kötelező s **kezesség vállaltatik, hogy a magyarajku növendék a német nyelvet, a németajku pedig a magyart, két év alatt szó- és írásban tökéletesen elsajátítja;** nemkülönbén a francia nyelvben is kielégítő előmenetelt tesz. A növendékeknek túlnyomó része németajku, az intézeti oktatás is magyar- és német nyelven történik. — **Az intézet 6 év óta nyilvánossági joggal bír s növendékei állá m é r v é n y e s bizonyítványt nyernek.**

A fentebbi évi díjakban befoglalvák: tornaszás, uszás, táncz, ének és a katonai had- és fegyvergyakorlatokat. Angol nyelv, zene, lovaglás, vívás a szülők kívánatára külön mérsékelt díj fizetése mellett tanítatik. A növendékek a szülők tetszése szerint hazulról is ruházhatók s eltekintve ettől, az összes évi mellékkidadások maximuma 50—60 frtra rug.

Levélbeli megkeresésre bővebb felvilágosítással szolgál s az intézet értesítőit s rajzát készséggel megküldi

Csöndes J. Ferencz,
intézettulajdonos, igazgató
Sopronban.

ANATHERIN SZÁJVIZ.
Dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvostól Bécsben Stadt, Bognergasse Nr. 2.
Vérző foghus, csúzos fogfájás és fogkö-képződés ellen. III.
Sokféle gyógyszer nem volt képes vérző foghusomat, csúzos fogfájásomat s a folytonos fogkö-képződést megszüntetni, míg a híres ANATHERIN-SZÁJVIZET megkísértettem, a mely nemcsak a fennebbi bajoktól mentett meg, hanem fogaimat megélléltette s a dolánybüzt elűzte. Erdemlegesen mondom ezennel e viznek dicséretet és cs. kir. udv. fogorvos POPP J. G. urnak legmelegebb köszönetet. Bécs.
Bárá Blumen, s. k.
Kaphatók: Székesfejevárott: Braun József, Diehalla György, Broszman Elek, Pásztor Sándor, Say Rudolf gyógyszer. Szekerek és Hornyánszky ke-resk. Lovasberényben: Heissler Győző gyógyszer. Moórótt: Jenczy. Palotán: Würfl gyógyszer. Vesz-prém: Guthard és társai, Tuszkat M. és társa. Ferenczy gyógyszer. Pápa: Tschuppen, Bernüller J. Szabó gyógyszer. Dunaöldvár: Lukács A., és Kubányi S. gyógyszer. Duna-Veesén: Klinke gyógyszer. Kun-Szent-Miklósban: Tóth S. gyógyszer. Polgárdin: Kampis József gyógyszerárban.

Pályázati hirdetmény.

Székesfejevár szab. kir. város törvényhatósági tisztikaránál az üresedésben álló városi alorvosi, — nemkülönbén az újabb rendszeresített szegényorvosi állomásokra a pályázat ezennel közzététetik.

Felhivatnak e szerint mindazok, kik a 300 ft. évi fizetés és a városi polgári kórházban kijelölt szabadlakás élvezetével rendszeresített alorvosi, — nemkülönbén a 400 ft. évi fizetéssel javadalmazó szegényorvosi állomásra pályázni kívánók, miszerint képességeiket igazolni s okmányokkal felszerelt folyamodványaikat **folyó évi augusztus hó 29-ik napjáig délután 5 órájáig** a városi törvényhatóság igtató hivatalához benyújtani el ne mulasszák; maga a választás az **ez évi szeptember hó 2-án** megtartandó rendes bizottsági ülésen fogván eszközöltetni.

A most jelzett állomások hatásköre és teendőire vonatkozó törvényhatósági szabályrendeletek, folyamodók által a városi jegyzői hivatalnál rendes hivatalos órákban lesznek betekinthetők.

Kelt Székesfejevárott az 1878-ik évi augusztus hó 7-én tartott rendkívüli közgyűlés határozatából.
Ullmann Miklós s. k.,
h. polgármester.